

Fællesskab og respekt

- Skovshoved Skoles antimobbestrategi

Arbejdet med fællesskab og respekt

Skovshoved Skole vil være med til at skabe livsduelige mennesker gennem arbejdet med læring, trivsel og dannelse.

Vi har derfor formuleret tre værdier:

- Vilje til læring
- Fællesskab og respekt
- Nysgerrighed og indsats

som skal gennemsyre vores arbejde med livsduelighed.

Arbejdet med fællesskab og respekt skal understøtte et trygt og ligeværdigt læringsmiljø, hvor vi hver især har et ansvar for, at alle trives og lærer.

Mobning handler om en bestemt adfærd, som udspringer af en utryg kultur blandt større eller mindre grupper. Vores arbejde med 'Fællesskab og respekt' skal bekæmpe den utrygge kultur, som mobning udspringer af.

Skovshoved Skoles antimobbestrategi består af tre elementer:

- Fælles viden om mobning
- Forebyggende indsatser
- Indgribende indsatser

Viden om mobning

For at kunne dæmme op for mobning er det vigtigt at have en fælles forståelse af, hvad mobning er.

Forskning om mobning har tidligere været domineret af en individualistisk tilgang til mobning, hvor mobberen ofte blev opfattet som aggressiv og skoleutilpasset, mens ofret ofte blev opfattet som passivt og skoletilpasset.

Et stort dansk forskningsprojekt om mobning ved Aarhus Universitet, [eXbus](http://exbus.dk) (Exploring Bullying in School), viser, at det ikke hænger sådan sammen, og at mobning er et langt mere komplekst problem.

EXbus peger på, at mobning handler om en bestemt adfærd, som udspringer af en utryg kultur blandt større eller mindre grupper.

Mobning forudsætter mere end blot ét offer og én mobber, nemlig tilskuere eller medløbere, som mere eller mindre bevidst accepterer udstødelsen eller nedværdigelsen af et eller flere af gruppens medlemmer. Mobning er derfor et gruppefænomen, som ikke udelukkende kan tillægges enkeltindivider - mobning er sociale processer på afveje. Mobning takles derfor ikke ved at finde fejl, skyld og syndere, men ved i fællesskab at bryde de mønstre, som fører til det dårlige miljø.

Læs mere her: www.alleforenmodmobning.dk/grundskole/viden

Det kan være svært at skelne mellem drillerier, konflikter og mobning. Et væsentligt element i forbindelse med mobning er, når der er en ubalance i magtforholdet mellem parterne. Nedenfor har vi uddybet definitionerne af drillerier, konflikter og mobning.

Drillerier

Almindeligt drilleri er kendetegnet ved, at det forgår mellem to ligeværdige parter og er ofte af spontan karakter og kærligt ment. Er man i et trygt miljø, kan drilleri være en del af et hyggeligt fællesskab, f.eks. hvis man med lune kritiserer en ven. Drillerier er en del af hverdagen, men det er altid vigtigt at mærke efter om begge parter synes, at det er sjovt.

Konflikter

Konflikt er en uoverensstemmelse mellem synspunkter og er en naturlig del hverdagen, hvor der stilles krav om samspil og samarbejde med andre mennesker. Arbejdet med håndtering af konflikterne er med til at udvikle den enkelte og fællesskabet.

Mobning

'En person mobbes, når han eller hun gentagne gange og over en vis tid bliver udsat for negative handlinger fra en eller flere, og ofte på et sted, hvor han eller hun er tvunget til at opholde sig' (Professor Dan Olweus).

Mobning er et overgreb, hvor der er en ubalance i magtforholdet mellem parterne. Mobning er, når man systematisk lukkes ude af fællesskabet.

Mobning skyldes ofte dårlige mønstre i en gruppe eller en klasse.

Digital mobning

Mobning foregår ofte steder, hvor børn og unge ikke uden videre kan undlade at være. Det kan være i skolen, men også på de sociale medier – for eksempel Facebook, Instagram og Snapchat. Hvis mobning opstår, vil de digitale medier ofte være med til at tydeliggøre en sårbar og ekskluderet position.

Begrebet digital mobning dækker over krænkende og nedværdigende handlinger, som børn og unge udsættes for gennem sociale medier, hvor de har kontakt med andre børn og unge, og hvor handlingerne systematisk er rettet mod én eller flere personer.

Her er nogle andre kendetegn ved den mobning, som udøves gennem digitale medier.

- Det kan foregå døgnet rundt
- Beskeder og billeder kan blive set af rigtig mange
- Dem, der chikanerer, kan være anonyme, og der kan herske stor usikkerhed om, hvem afsender er
- Det kan foregå i lukkede grupper, som ofte er usynlige for andre – for eksempel voksne
- Kropssproget mangler i den digitale verden

Forebyggende indsatser

Det er ikke først når tingene går skævt, at der skal gøres en indsats mod mobning. Det forebyggende arbejde er en nødvendig og fortløbende proces, som indebærer nogle jævnlige rutiner i skolens og børnenes hverdag. Den forebyggende indsats involverer skolens personale og skolens AKT-vejleder i tæt samspil med børn og forældre. Et fokuseret arbejde kræver et systematisk arbejde, som vi bruger tid til på skolen, og som forældrene bakker op omkring.

For at systematisere det forebyggende arbejde benytter Skovshoved Skole blandt andet følgende indsatser:

Forebyggelseskassen: MED eller UDENFOR?

MED eller UDENFOR? er en samlet materialekasse til støtte for trivselsarbejdet på skolen. Kassen, som er udarbejdet af Gentofte Kommune, indeholder undervisningsmaterialer og anviser forløb, som systematiserer det forbyggende arbejde i hhv. indskolingen, mellemtrinnet og udskolingen.

Skolens forebyggende AKT-arbejde tager udgangspunkt i materialet.

Klassemødet

Særligt i indskolingen anvendes 'Klassemødet' - en metode, som er beskrevet i bogen 'Fællesskab mod mobning – Klassemødet – grundlag for trivsel' og som bygger på systemisk teori og anerkendende dialog. Metoden lægger nogle gode rammer for det forebyggende arbejde i klasserne gennem et ugentligt møde, hvor der er et systematisk fokus på trivsel og samvær omkring klassen.

Undervisningsforløb om digital dannelse

Skovshoved Skole abonnerer på et materiale fra Center for Digital Dannelse, som sætter fokus på digital dannelse med konkrete, relevante og obligatoriske læringsforløb på alle klassetrin fra 1.-9. klasse.

Trivselsmålinger

Hvert år i det tidlige forår gennemføres den nationale trivselsmåling blandt alle landets skoleelever.

Målingen foregår online, og der kan efterfølgende trækkes rapporter for de enkelte klasser. På Skovshoved Skole har vi vedtaget, at vi skal bruge resultaterne fra trivselsmålingen aktivt blandt andet ved

- at teamene drøfter resultaterne for årgangen og de enkelte klasser og udpeger de vigtigste fokusområder i en dialog med skolens AKT-vejleder.
- at rapporten vises til klassen og de vigtigste fokusområder gennemgås med dem. Der tages en drøftelse med klassen om, hvad de selv kan være med til at forbedre eller fastholde.
- at rapporten vises til forældrene, som også orienteres om drøftelserne med klassen og hvilke punkter, der er fokus på.

Trivselsgrupper

Ved skolestart i indskolingen deles alle elever ind i trivselsgrupper, som styres af forældrene. Herved styrkes trivslen i klassen og man sikrer, at alle børn indgår i fællesskaber og alle forældre deltager i arbejdet. Trivselsgrupper er en metode til forældreinvolvering og samarbejde som anbefales af DCUM.

Forældresamarbejdet

Generelt er forældresamarbejdet omkring klassen er vigtig for klassens trivsel. Det er vigtigt at forældrene har en åben dialog med hinanden og sørger for trivselsfremmende aktiviteter for klassen.

Det er vigtigt, at man som forældre altid taler pænt om skolen, skolens medarbejdere, klassekammeraterne og deres familie.

Indgribende indsatser

Til trods for et godt forebyggende arbejde kan mobning opstå. I givet fald er det vigtigt at inddrage de professionelle, elever og forældre for at komme mobningen til livs. Nedenstående er inspireret af DCUMs beskrivelser.

Det er vigtigt, at de involverede får mulighed for at tale om situationen for at komme videre.

De voksne skal være meget tydelige og markante i forhold til, at mobning ikke er acceptabelt. Der skal handles, og det er vigtigt at inddrage lærere, elever og forældre. Samtidig er det vigtigt at inddrage hele gruppen – ikke kun dem, der bliver mobbet, men også dem, der mobber og dem, der passivt ser til. Hele situationen skal konkret undersøges og analyseres, inden man kan kigge fremad og tale om, hvordan man så ændrer situationen. Som voksen gælder det om ikke at fordømme men om at være nysgerrig, åben og undrende for at få børnene til at fortælle om deres oplevelser.

I det følgende gennemgås nogle retningslinjer for at gennemføre samtaler med de involverede i mobning.

Samtale med den, der bliver mobbet

Der er mange negative følelser forbundet med at blive mobbet, eksempelvis skyld, skam, et negativt selvbillede og manglende tillid til omgivelserne. Uanset hvor længe mobningen har fundet sted, er det forbundet med en smerte, som samtalen kan løsne op for. Samtalen med det barn, der bliver mobbet, drejer sig derfor om:

- At give empati ved at signalere indlevelse og forståelse, der gør, at den, der bliver mobbet, ikke føler sig skyldig, forkert, skamfuld og udstillet
- At forstå og møde barnet på de behov og følelser, som barnet udtrykker
- At få vendt negativ afmagtstænkning til konstruktiv ressourcetænkning, hvor barnet bliver styrket i sin evne til at håndtere lignende situationer
- At kortlægge barnets og omgivelsernes handlemuligheder og ressourcer.

Samtale med den/de, der mobber

Udgangspunktet for samtalen er, at mobning er en adfærd, som ikke kan accepteres. Dette skal den voksne klart melde ud. Først derefter kan blikket rettes konstruktivt fremad:

Målet med samtalen er at få historien foldet ud. Den voksne skal være konkret analyserende og ikke fordømmende. Skæld ud accelererer oplevelsen af stress. Det gælder om at komme ned i tempo, skabe kontakt og nærvær i samtalen for at fremme refleksion og læring. Den voksne skal både være åben, nysgerrig og udforskende i forhold til barnets oplevelser og være tydelig i sin beskrivelse af, hvad der er tilladt, og hvad der ikke er tilladt.

Den fremadrettede del af samtalen handler om at skabe mulighed for adfærdsændring hos den, der mobber:

- At fortælle konkret om mobningssituationerne for at kunne analysere, hvad der sker, hvornår det sker, samt hvilke reaktioner og følelser, det vækker
- At blive klogere på hvad der fungerer godt ved at udfolde historier, hvor barnet reagerer på acceptable, sociale måder
- At sætte fokus på egne ressourcer og nye strategier for at kunne handle hensigtsmæssigt i de sociale relationer
- At kortlægge sociale normer, positioner og klassens gruppedynamik med fokus på social medansvarlighed og betydningen af at være en del af et fællesskab.

I samtalen med både den, der bliver mobbet og den, der mobber er det vigtigt klart at melde ud, at mobning er en uacceptabel adfærd. I forhold til at ændre situationen er det mest hensigtsmæssigt, hvis dette gøres, så ingen af de involverede gøres til synderbukke i fastlåste roller, hvor person og adfærd sammenblandes i en stigmatisering som mobber og offer.

Samtale med de passive tilskuere

- De passive tilskuere til mobningen er en væsentlig gruppe at få aktiveret, når mobning skal stoppes. De er indirekte med til at legitimere mobning ved ikke at fortælle voksne om deres viden eller ved ikke selv at gribe ind og sige fra. Tilskuerne kan have brug for at fortælle en samtalepartner om sin viden, der ofte kan være forbundet med ubehag, usikkerhed og nogle gange frygt for at 'sladre' og selv blive mobbet. Samtalen med tilskuerne har derfor flere formål:
- At bidrage til at kortlægge den konkrete mobning
- At fortælle sin historie til nogen, man er i et fortroligt rum med

- At tale fremadrettet om social medansvarlighed og hvad man som tilskuere kan gøre, så man ikke længere er passiv
- At hjælpe med at finde den enkeltes ressourcer til at handle mere aktivt, forebyggende og indgribende, så det gøres til noget legitimt og velanset blandt eleverne at gribe ind

Opfølgning i klassen

Mobning er et socialt fænomen, der sætter sig præg på hele klassens identitet, og derfor kan det være nødvendigt at lave en opfølgning i klassen. En opfølgning på klasseniveau sikrer, at nye roller og handlemuligheder udfoldes i hele klassefællesskabet, og at alle klassens elever ansvarliggøres for klassens trivsel. For ikke at udstille sårbare elever unødigt kan en klasseopfølgning med fordel pege fremad og have fokus på hinandens ressourcer og ønsker for fremtidens klassefællesskab.

Dialog med forældre

Det er vigtigt at få talt med forældrene til de involverede børn: Hvordan oplever de børnene og klassen? Hvordan er samværet derhjemme? Hvordan er konfliktmønsteret i hjemmet? Har børnene et aktivt fritidsliv og kammeratskaber i og udenfor skolen? Hvad kan de voksne hver især gøre, og hvordan sikrer man et optimalt samarbejde mellem skole og hjem om børnenes fremtidige trivsel?

Der kan også være behov for at inddrage hele forældregruppen til en klasse, hvor der er mobning. Hvordan sikrer forældrene en åbenhed og et samarbejde på tværs, når der er problemer af denne karakter? Hvad kan forældrene bidrage med for at følge op og forhindre, at mobning forekommer igen?

Handlingsplan

På baggrund af ovenstående drøftelser og analyser udarbejdes der en handlingsplan, hvoraf det fremgår, med hvilke foranstaltninger problemerne bringes til ophør.

Klageadgang

I forbindelse med en ændring af 'Loven om elevers og studerendes undervisningsmiljø' er der nu en formel klageadgang for elever og forældre, der vil klage over en skoles manglende antimobbestrategi eller en konkret handlingsplan i forbindelse med konstaterede problemer med det psykiske undervisningsmiljø i form af mobning eller lignende.

Gentofte Kommune har udarbejdet følgende vejledning:

En elev kan klage over en skoles manglende antimobbestrategi eller over en handlingsplan udarbejdet af skoleledelsen i en konkret sag.

Klagen skal være begrundet.

Er eleven undergivet en forældremyndighed kan klagen også indgives af forældremyndighedsindehaveren. Ved forældremyndighedsindehaverens klage inddrages eleven efter alder og modenhed.

Klagen indgives til skolens ledelse.

Skolens ledelse videregiver klagen til skolechefen, der på vegne af Kommunalbestyrelsen, vurderer om der er grundlag for at give klager helt eller delvis medhold.

Hvis klageren ikke får fuldt medhold sender skolechefen klagen, begrundelsen for afgørelsen og vurderingen videre til Dansk Center for Undervisningsmiljø.

Dansk Center for Undervisningsmiljø afgør klagen.

Centrets afgørelse kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

Kilder/Inspiration/Links

MED eller UDENFOR?

<http://www.gentofte.dk/-/media/Nyt-Gentofte-dk/PDF/Borger/Familie-og-Børn/Skole-og-uddannelse/SSP-kriminalitetsforebyggelse/Pjece--Med-eller-udenfor.ashx>

Alle for én mod mobning

www.alleforenmodmobning.dk/grundskole/viden

DCUM (Dansk Center for Undervisningsmiljø)

<http://dcum.dk/artikler-og-debat/saadan-kan-skolen-forebygge-og-haandtere-mobning>

EMU

<http://www.emu.dk/modul/alle-en-mod>

6 råd mod internetmobning

<https://net-mobning.dk/seks-rad-til-handtering-af-internet-mobning.html>

Lov om elevers og studerendes undervisningsmiljø

<https://www.retsinformation.dk/pdfPrint.aspx?id=188636>